

JA JUMALA LOI NAISEN

**Seppo Heinola 2000
Kaikki oikeudet pidätetään**

JA JUMALA LOI NAISEN

Sukupuolineuraaleja avioliittoja kuten naispappeuttakin vastustettaessa on usein vedottu Raamatun luomiskertomuksiin ja etenkin niiden *luomisjärjestykseen*. Jumala loi miehen ennen naista ja naisen nimenomaan vain miehen vähäpätöisestä kylkiluusta. Siksi nainen siis vaietkoon seurakunnassa ja olkoon miehellensä alamainen. Ja kun Jumala vielä määräsi miehen liittymään vaimoonsa ja tulemaan tämän kanssa ”yhdeksi lihaksi”, voidaan ja saadaan avioliitot solmia ehdottomasti vain miesten ja naisten välillä. Luomiskertomusten käytettävissä olevat alkutekstit eivät kuitenkaan näyttäisi antavan oikeutta näihin perin yksioikoisiin näkemyksiin.

Raamatussa ei ensinnäkään ole yhtä yhtenäistä luomiskertomusta eikä miestä edes alkutekstien mukaan luotu ennen naista. Sana אָדָם (*adam*) ei myöskään ole erisnimi vaan yleisnimi; se ei edelleen merkitse *mies* vaan *ihminen*.¹ Käännöstulkinta on myös iso alkukirjain sanassa חַוָּה eli *Eeva*, sillä tämä heprean sana tarkoittaa, kuten ruotsin *livsmoder, elämän antajaa*, josta tulee *kaikkien* elävien, siis myös ensimmäisen oikean miehen, äiti. Eikä Jumala käske miestä liittymään nimenomaan *vaimoonsa*, kuten kääntäjä väittää, vaan *naiseensa* ja asiassa on tällöin – kuten tulemme näkemään – olennainen ero.

Monet alkutekstin aidot merkitykset yhdessä käsitteiden käyttötapojen kanssa antavat mahdollisuuden tavanomaisista hyvinkin poikkeaviin tulkintoihin. Paradoksaalista kylläkin kaikkein radikaalimmat tulkinnat lienevät myös kaikkein vanhimmat. Kanonisoidut käännökset näyttävät hyvin myöhäsyntyisiltä. Seuraavassa tutustumme juutalaisen kansan eräiden omien oppineiden luomismysteerin varhaisiin ensimmäistä ihmistä koskeviin pohdintoihin.

Androgyyni adam

Ensimmäisessä luomiskertomuksessa se mikä jumalien kuvaksi (בְּחַלְמֵי אֱלֹהִים) luodaan on *ihminen* (אָדָם), joka luodaan *miehiseksi ja naiselliseksi* ja jolle luomisen *samana* kuudentena päivänä annetaan *yhteinen* lajinimi *adam*. Tämä ensimmäinen ihmisrotu tulkitaan vanhaa juutalaista perimätietoa - *kabbalaa* - taltioivissa teoksissa kuten *Zohar*’ssa, kaksineuvoiseksi eli *androgyyniksi*. Olihan ihminen luotu, kuten todettu,

---

¹ Heprean kielen ideogrammaattisen luonteen vuoksi sana אָדָם voidaan kääntää myös sanonnalla *ensimmäinen kansa* (ad-am) tai *ensimmäinen puhuva rotu*.(a-d-am) Edelleen se kuvaa *ensimmäistä verta* (a-dam) tai *ensimmäistä punaista*. Erittäin mielenkiintoisesti se anagrammina luettuna, siis muodossa mada אָדָם saa merkityksen – sattumaa tai ei - marsilainen!

jumalien kuvaksi,² ja jumalat olivat usein antiikissa, niin myös varhaisessa juutalaisuudessa, feminiinis-maskuliinisia. Juutalaisen perinteen tutkija *S.L.MacGregor Mathers* toteaa teoksessaan "*Paljastettu Kabbalah*":

"Syystä, jonka itse parhaimmin tietävät, ovat Raamatun kääntäjät hämärtäneet kaikki viittaukset tosiasiaan, että jumaluus on sekä maskuliininen että feminiininen. He ovat kääntäneet feminiinisen pluraalin maskuliiniseksi yksiköksi. *Elohimia* koskien he ovat kuitenkin olleet 1 Ms. 26:ssa tarkkaamattomia ja paljastaneet tuntevansa oikean muodon: '*Ja Jumala sanoi, tehkäämme ihminen kuvaksemme, kaltaiseksemme...*' Miten nyt ihminen olisi Jumalan kuvana voitu tehdä miehiseksi ja naiselliseksi, ellei Jumala (elohim) ollut sitä myös? *Elohim* on muodostettu feminiinisestä *elohee*:sta lisäämällä siihen maskuliinin päätte **ים**, joka lisättynä feminiinisukuiseen sanaan *elohee* tekee siitä ykseyden, missä naisellinen voima yhdistyneenä miehiseen aatteeseen tuottaa valmiuden saada jälkeläisiä."

Mathers kiinnittää huomiota käsitteisiin *miehininen* ja *naisellinen*, joita 1 Ms. 27:ssä vastaavat hepreaksi **זכר** ja **נקבה**; *ei* siis **איש** (*mies*) ja **אשה** (*nainen*). Zakar ja neqeba näyttävätkin viittaavan uroksen ja naaraan sukuelimiin, jotka adamin androgyynisessä vaiheessa eivät vielä ole eriytyneet. (*zakar*:³ puhkaisin, siemenenkuljetin, *neqeba*: tunnelinaukko.)

Kuvaus ensimmäisen *androgyynin adamin* luomisesta toistetaan 1 Ms. 5:n toisessa jakeessa:

"*Miehiseksi ja naiselliseksi hän loi heidät ja nimitti heidät nimeen adam päivänä, jona luotiin heidät.*"

---

² "Tehkäämme ihminen kuvaksemme, kaltaiseksemme...". Luomiskertomus ilmaisee selvästi, että ihmisen tekijöitä on ollut monta. Lääkäri Pekka Reinikainen arvelee kirjassaan "*Unohdettu Genesis*" Jumalan puhelleen tässä "ikään kuin itsekseen". Jotkut teologit arvelevat tässä viitatus jumalan kolminaisuuteen. Kaikki selitykset ontuvat. Elohimia on yksinkertaisesti ollut, kuten mm. Henokin kirjoista selviää, suuri joukko, joista Jahveh on ollut yksi.

³ Mielenkiintoisesti *zakar* voi edustaa myös Jumalan nimeä: "Ylistetty olkoon hänen pyhä nimensä": **זכר קדם** **הזכר** Hos.12:6 Geseniuksen mukaan tämä johtuu siitä, että isän nimi ja muisto siirtyy *zakar*'n kautta jälkeläiseen. *Zakar* merkitsee siksi myös *muistoa*, *mainetta* ja *muistamista*. Muisto "lävistää" tajunnan. Jumalan nimenä *zakar* näyttäisi kertovan, että on uskottu jopa jumalien ja ihmisen geneettiseen sukulaisuuteen. Vrt. *zakar*-analogia myös englannin sanaan *cigar*, sikari. Antiikissa monet *phallos*-veistokset oli tehty "sikarin" malliseksi kivipatsaiksi.

⁴ *Bara* ei itseasiassa sekään merkitse "luomista" siinä mielessä, että tyhjiydestä jokin yhtiä luo jotain. Sananmukaisesti *bara* merkitsee "irtileikata", ja kun lapsi irtileikataan äidistään eli sen napanuora äitiin katkaistaan, on *bara* saanut myös merkityksen *syntyä*. Sitä käytetään myös veistämistä tarkoittavana verbinä, onhan veistäminen hahmon irtileikkaamista jostain materiaalista. Baran synnyttämistä ajava merkitys näkyy myös sanan heijastumisessa muissa kielissä: *birth*, *barn*, *bar*, *baby*, *ben* jne.

Sitaateista ilmenee selvästi, että *adam*, kuten todettu, on yleisnimi, joka kattaa ihmisen yhtä hyvin feminiinisen kuin maskuliinisen tekijän ja ettei miestä ja naista varsinaisesti tarkoittavia heprean termejä luomisprosessin tässä vaiheessa käytetä, luultavasti siksi, että sukupuolista erottautumista tai erottamista ei ole vielä tapahtunut. *Adam on yksi ja yksin*. Sukupuolinen identiteetti alkaa hahmottua vasta toisessa luomiskertomuksessa, jota tarkastelemme seuraavassa.

Adamin vastakuva

Toinen ns. *jahvistinen* luomiskertomus alkaa 1 Ms. 2:4:stä. Ensimmäisestä kertomuksesta poiketen ihminen luodaan nyt ennen kasveja ja eläimiä. Häntä ei itse asiassa myöskään *luoda* (ברא) ⁴ vaan hänet *muodostetaan* (יָרָא) maan tomusta, sillä heprean verbi *bara* viittaa kaiken alkusyntyyn ja verbit *asa* ja *jetsira* edellyttävätkin jotain ennalta olemassa ollutta, tässä tapauksessa maa-ainesta. Ihminen *muodostetaan* nyt siis maan tomusta:

Ja muodosti יָרָא־jumala tuon ihmisen tomun maa-aineksesta ja puhalsi hänen sieraimiinsa elämän hengityksen ja tuli *tu* ihminen sieluksi eläväksi. (1Ms. 2:7)

Pantakoon merkille, että *adam* ei edelleenkään esiinny erisnimenä, sillä sanaa edeltää heprean määräävä artikkeli ה- (tuo), jota erisnimi ei tarvitsisi ja jota ei erisnimen yhteydessä ylipäättäen käytetä. (Käsite *adam* esiintyy luomiskertomuksissa ilman artikkelia vain viidesti, eikä tuolloinkaan aina erisnimenä.) Tämä ihminen saa nyt tehtäväkseen viljellä ja varjella maata ja oikeuden nauttia maan hedelmiä; kielletyksi jää vain yhden ja sittemmin varsin tunnetun puun hedelmät. Mutta Jumala havaitsee nyt muodostamansa adamin olevan yksin: "*Ei ole hyvä tuon ihmisen yksin. Teen hänelle avun hänen vastakuvansa* (בְּנֵי־אָדָם) *mukaan.*" (1Ms.2:18)

Apua adamille Jumala etsii ensin eläimistä, joita tuodaan hänen eteensä ja joille hän antaa nimet. Mutta eläimistä ei löydy sopivaa "apua". Ja niin Jumala päättää nukuttaa adamin ja rakentaa hänelle *vastakuvan* hänen *eteensä* (בְּנֵי־אָדָם). Mutta rakensiko Jumala tuon kuvan todella mies-Adamin luusta vaiko samaisen luun jo sisältämistä nais-Evan siemenistä?

Kylkiluu vai olemuspuoli?

Toisen luomiskertomuksen kuvaaman ihmisen olemuksessa on jotain outoa, mikä ei jää oppineilta juutalaisilta tekstintutkijoilta huomaamatta. Rabbiinisessa tunnetussa teoksessa *Zohar (Moses de Leon noin v. 1280)* pohdiskellaan aihetta:

Kylkiluu vai olemuspuoli?

---

⁴ *Bara* ei itseasiassa sekään merkitse "luomista" siinä mielessä, että tyhjyydestä jokin yht'äkkiä luo jotain. Sananmukaisesti *bara* merkitsee "irtileikata", ja kun lapsi irtileikataan äidistään eli sen napanuora äitiin katkaistaan, on *bara* saanut myös merkityksen *syntyä*. Sitä käytetään myös veistämistä tarkoittavana verbinä, onhan veistäminen hahmon irtileikkaamista jostain materiaalista. Baran synnyttämistä ajava merkitys näkyy myös sanan heijastumisessa muissa kielissä: *birth, barn, bar, baby, ben* jne.

Toisen luomiskertomuksen kuvaaman ihmisen olemuksessa on jotain outoa, mikä ei jää oppineilta juutalaisilta tekstintutkijoilta huomaamatta. Rabbiinisessa tunnetussa teoksessa *Zohar (Moses de Leon noin v. 1280)* pohdiskellaan aihetta:

Aloitti rabbi Acha lauseesta: "Ja Jumala sanoi: Ei ole ihmisen hyvä olla yksiksensä..." Miksi lause alkaa näin? Onhan opetettu, että miehiseksi ja naiselliseksi hän loi heidät. Olemme oppineet, että kaksineuvoiseksi hän loi heidät. Siitä huolimatta hän oli yksin? Naisellinen puoli oli kuitenkin vain osa häntä itseään ja sen vuoksi hän edelleen oli yksin.

Näin siis rabbi Achan mukaan sanat miehinen ja naisellinen kuvaavat sukupuolisesti kaksinaisen, mutta persoonana yksinäisen adamin olemusta. Tälle ihmiselle Jumala päätti luoda avun:

rakensi Jahve-jumala tuon puolen ihmisestä, jonka oli ottanut, *naiseksi* ja toi hänet tuolle ihmiselle.

Ja antoi Jahve-jumala syvän unen tuolle ihmiselle ja hän nukkui ja otti toisen hänen *puoliskoistaan* ja sulki alimman (*alapään*)⁵ lihan..ja antoi Jahve-jumala syvän unen tuolle ihmiselle ja hän nukkui ja otti toisen hänen *puoliskoistaan* ja sulki alimman (*alapään*)⁶ lihan..ja sanoi tuo ihminen: Tämä on *vihdoin* luu minun luustani ja liha minun lihastani, tätä kutsuttakoon **אשה** ksi, sillä **איש** 'sta otettu tämä.

Kun tarkastelemme näitä sananmukaisesti käännettyjä jakeita, huomaamme, että *adam* pysyy yhä *yleisnimenä*. Hänestä ei myöskään oteta *kylkiluuta* vaan *olemuspuoli* tai toinen sivu, sillä heprean sana *tsela* **לול** tarkoittaa myös ja erityisesti vastakkaista sivua tai puolta. Sanaa käytetään esim. kuvaamaan vuoren toiselle puolelle menemistä (2Sm. 16:13). Hyvin sanan luonnetta kuvaa myös sen käyttö merkityksessä *toinen puoli* ja *toinen puoli* kuten tapahtuu kuvattaessa varsin salaperäisen *liitonarkin* rakennetta: "Ja vala siihen neljä kultarengasta... kaksi tulee sen *toiselle puolelle* ja kaksi sen *toiselle puolelle*." (2 Ms. 25.12)

---

⁵ישנר בסר תצתנה: Sulki alapään lihan" Naisellinen osa on erotettu **adamin alapään (תצתנה) lihasta (בסר)**. Kts. **תהמ** syvyys, **תצת** alin osa ja erityisesti Ps. 139:15, missä sanonta **בתהת'ית ארה** (maan alimmassa paikassa) rinnastuu psalmin 13. jakeen sanontaan **בבענ אמי** eli "*äitini kohdussa*". Psalmi kuvaa miten Jumala on luonut ihmisen "salaisessa paikassa", äidin syvimmissä osassa. Jumala sulkee luomiskertomuksessa siis tähän (**תצתנה**) osaan tulleen haavan erotettuaan siitä ensin naisen "siemenen".

⁶ישנר בסר תצתנה: Sulki alapään lihan" Naisellinen osa on erotettu **adamin alapään (תצתנה) lihasta (בסר)**. Kts. **תהמ** syvyys, **תצת** alin osa ja erityisesti Ps. 139:15, missä sanonta **בתהת'ית ארה** (maan alimmassa paikassa) rinnastuu psalmin 13. jakeen sanontaan **בבענ אמי** eli "*äitini kohdussa*". Psalmi kuvaa miten Jumala on luonut ihmisen "salaisessa paikassa", äidin syvimmissä osassa. Jumala sulkee luomiskertomuksessa siis tähän (**תצתנה**) osaan tulleen haavan erotettuaan siitä ensin naisen "siemenen".

"Kylkiluuksi" käännettynä *tsela*⁷ esiintyykin vain Raamatun tässä yhdessä kohdassa; tulkinta tukeutunee 1. Kuningasten kirjan eräisiin jakeisiin, joissa *tselot* tarkoittaa temppelein rakentamisessa käytettyjä palkkeja.. (Nykyhepreassa *tsela* on myös kylkiluu) Adamista erotetaan siis kertomustodellisuudessa feminiininen olemuspuoli, joka rakennetaan mieheen sopivaksi *vastakuvaksi* (*ke-negdo*). Kun käsite *negdo* merkitsee, kuten edellä on ilmennyt, myös *eteen* tai *edessä*, ei liene vaikea kuvitella, mitä tällä adamin eteen rakennetulla vastakuvalla tarkoitetaan. Adam ei ehkä tarvitsekaan tätä naisellista "apua" vain viljelyssä tarvitsemanaan siemenvakkana, vaan sinä vakkana, mihin talletetaan elämän siemen, siis naispuolisen adamin edessä olevana astiana⁸ eli *kohtuna*. Ennen kehittymistään oikeaksi siitoksen ja hedelmöittymisen kautta raskaaksi tulevaksi naiseksi olikin adam sukutaulunsa antaman kuvauksen mukaan "*synnyttänyt kuin kuvansa kaltaisuuudessa*"; saanut siis omia *kloonejaan*.

Myöskään sanonnat "*luu minun luustani ja liha minun lihastani*" ja "*häntä sanottakoon miehettäreksi, koska miehestä otettu tämä*" eivät kummatkaan automaattisesti oikeuta niiden kirjaimellista tulkintaa, sillä edellistä sanontaa käytettiin kuvaamaan yleistä samankaltaisuutta tai *lojaalisuutta*: Jeesus ja hänen opetuslapsensa olivat *yhtä luuta ja lihaa*, samoin kuningas ja alamaiset ja etenkin *Laaban* ja *Jaakob*, Laaban hyväksyy Jaakobin vävykseen sanoen: "*Niin, sinä olet minun luutani ja lihaani.*" (1 Ms. 29:14) Kirjaimellinen uskomus Eevasta Aatamin kylkiluuna on yhtä johdonmukainen kuin uskomus Jaakobista Laabanin vastaavana.

"*Miehessä ja miehettäressä*", hepreaksi **אִישׁ** ja **אִשָּׁה**, on puolestaan nähtävissä yksi Raamatun tuhansista sanaleikeistä. Tässä näytään ilmaistavan *sanan* **אִשָּׁה** tulevan *sanasta* **אִישׁ**, ei naisen ottamista konkreettisesti miehestä. Raamatun rikas kuvakieli onkin eräs vanhan tulkintatradition merkittävimmistä lähtökohdista. Kauniita ovat esimerkiksi aiheeseemme liittyen kuvakielen käsitteet *kyyhkynen* ja *puhtoinen*; rabbi Acha jatkaa Zohar´ssa:

"Mitä siis teki Kaikkeinpyhin? Hän siunasi hänet ja otti naisellisen *hänestä* kuten on kirjoitettu: *Otti yhden hänen kylkiluistaan*. Mutta mitä merkitsee *yhden*? Se merkitsee hänen naisellista puoltaan samassa mielessä kuin ilmenee sanoissa: *yksi on minun kyyhkyseni, minun puhtoiseni*. (L1 6:9)

Niin kauan kuin naisellinen muodosti ihmisestä vain toisen (achad, yhden) sivun, oli ihminen yksin. Sitten tuli esiin kaksi. (Zohar, folio 3:44b)

⁷ Todettakoon, että ns. Septuaginta eli Vt:n kreikannos noin 200 eKr. kääntää *tselan* sanalla *πλευραν*, joka on yks. akk. *kylkeä* tai *sivua* tarkoittavasta kreikan käsitteestä *pleura*. Sana esiintyy Ut:ssa viidesti (Joh. 19:34, 20:20,25,27, Apt 12:7); neljästi puhutaan Jeesuksen kyljestä, jossa on haava ja kerran Pietarin kyljestä, johon enkeli hänet herättäessään koskettaa. Septuaginta käännöksenä on kuitenkin varsin ylimalkainen ja kreikan hepreaa korvaavat käsitteet on usein valittu varsin väljästi. (E. F. Bruce: *Raamatun juuret*)

⁸ Heprean yksi kohtua tarkoittavista sanoista on *Batan* **בֶּעַר**. Vrt. suomen sanaan pata. Malja tai suuri pata oli elämän synnyn symboli esim. druideilla. Kuva ei ole kaukaa haettu kun ajattelemme pitkällä raskaudessaan olevan naisen vatsaa.)

Juutalainen traditio androgyynistä alkuihmisestä toistuu Zoharissa usein. Rabbi *Chija* löytää ajatuksen psalmeista: "*Sinä olet tehnyt minun etummaiseni ja takimmaiseni ja laskenut kätesi minun päälleni.*" (Ps 139:5). Rabbi *Jizchak* tulkitsee edelleen, että *etummainen* ja *takimmainen* tarkoittavat samaa kuin aiemmin *Laulujen laulussa* mainitut *kyyhkynen* ja *puhtoinen* eli ihmisen kahta olemuspuolta, maskuliinista ja feminiinistä. Kokoomateos Zohariin kuuluva *Idra Suta* täsmentää: "*Feminiinisyyden on erottamaton osa ihmisyyttä. Siksi sanotaan Laulujen laulussa: Minun kyyhkyseni ja puhtoiseni. Älä kuitenkaan lue puhtoiseni vaan kaksoiseni*". *Idra Suta* (*Idra Zuta Qadisha*: Pienempi Pyhä Kokous) viittaa tässä myös *Laulujen laulun* 8:8:aan, missä feminiinisyyden tulkitaan miehen "*pieneksi sisareksi*". Zohar'n saksannos kiteyttää asian yksiselitteisen selvästi: "*Der Mensch wurde zweigesichtig erschaffen*".(Folio II 54b-55a)
Rabbi *Simeon* analysoi erityisesti käsitteitä *miehinen* ja *naisellinen* (*zakar, neqeba*) todeten:

"Näissä sanoissa on ilmaistu taivaallinen salaisuus, jotta tulisimme taivaallisen kauneuden ja ykseyden tuntemaan. Tämän salaisuuden mukaan luotiin ihminen. Samankaltaisen salaisuuden mukaan kuin luotiin taivas ja maa. Siksi sanotaan ensin: *Näin tulivat valmiiksi taivas ja maa* ja vasta sitten: *maskuliiniseksi ja feminiiniseksi hän loi heidät*.

Siksi ei mikään kuva hengestä, joka ei ole *miehinen* ja *naisellinen*, ole taivaallista työtä. Salainen perimätietomme vahvistaa tämän. Tähän viittaavat myös sanat: *Ja hän siunasi heidät ja antoi heille nimen adam sinä päivänä jona luotiin heidät*. Tällöin nimi *ihminen* annettiin ainoastaan mies-naiselliselle ykseydelle. (Zohar: Folio I 55b)

(Gnostilaiselta kannalta yo. sitaatin mielenkiintoisin lause on tämä " Siksi ei mikään kuva *hengestä*, joka ei ole *miehinen* ja *naisellinen*, ole taivaallista työtä." Siis myös henget ovat androgyynejä.)

Mies ja nainen.

Varsinaisesti miestä ja naista tarkoittavat heprean käsitteet **אִישׁ** ja **אִשָּׁה** ilmestyvät, kuten edellä todettu, toiseen luomiskertomukseen vasta sen jälkeen, kun sukupuoliin erottuminen on tapahtunut. Tällöinkään käsitteet eivät välttämättä tarkoita täydellisesti ehyitä miehiä ja naisia, sillä edelleen rabbiinisen tradition mukaan ensimmäinen *oikea ihminen* oli adamin neljäs lapsi **אֲנוּשׁ** (*enosh*), jonka nimi merkitsee, kuten adaminkin, *ihminen*. Hprean suuren synonyymirikkauden tarjoamat käsitteevaihtoehdot eivät aina välttämättä palvele vain käyttäjiensä tyylikeinoja tai ole muuten vain sattumia, sillä monet käsitteet sisältävät vivahde-eroissaan informaatiota, joka esimerkiksi luomiskertomuksissa saattaa kuvata ihmisen kehittymisen tai kehittämisen eri vaiheita. Varhaisvaiheen sanat *zakar* ja *neqeba* tulevatkin muualla Raamatussa merkittävän usein käyttöön yhteyksissä, joissa kuvataan sukupuolista poikkeavuutta tai saastaisuutta, kuten homoseksualismia, nekrofiliaa tai sukupuolitauteja: "*Joka makaa miehenpuolen (zakar) kanssa niin kuin naisen kanssa maataan, he tekevät molemmat kauhistuksen ja heitä rangaistakoon kuolemalla*". (3 Ms. 20:13)

Mooses määrää myös karkottamaan leiristä kaikki kuolleista saastuneet miehenpuolet (4 Ms. 5:3), myös naisenpuolet (*neqeba*); kysymys saattoi olla nekrofiliaista, vaikka kuolleeseen koskeminen ylipäättäänkin saattoi saastuttaa ihmisen. Etenkin, jos kysymyksessä oli - sivumennen sanoen - pappi, joka oli sattunut kuolemaan virantoimituksessaan liitonarkin edessä. Nekrofiliaa tiedetään kuitenkin harrastetun mm. muinaisessa Egyptissä, jonka tavoista Mooses lienee ollut hyvin perillä.

Jumalankuvien tekemistä koskeva kielto on myös mielenkiintoinen: "*Ettekä lankeaisi tekemään minkäänlaista patsasta tai jumalankuvaa, jolla olisi miehen (zakar!) tai naisen (neqeba) hahmo*". (5 Ms. 4:16) Tässä voidaan hyvin viitata jumalankuviin, joita antiikissa oli runsaasti esittämässä hedelmällisyysrituaaleissa käytettyjä ylisuurella peniksellä tai naisen elimellä varustettuja jumaluuksia. Kielto olisi siis koskenut käytännössä ymmärrettävästi sukuelinten piirtämistä.

Myös sukupuolitauteja kuvataan termejä *zakar* ja *neqeba* käyttäen; siemenvuotoiset miehet ja kuukautisvuotoiset naiset olivat myös saastaisia. (3 Ms 15:33)

Jumalan kuva

Se, mikä edellä on todettu Jumalaa tarkoittavan sanan *elohim* kaksisukuisuudesta, pätee myös tunnettuun nelikirjaimen *jvh* eli ns. *tetragrammatoniin* יהוה jonka vastineena suomalaisessa Raamatussamme on yleensä käänös *Herra*. On helppo havaita, että nimi päättyy feminiinin tunnuksen *hee* ja että sana alkaa maskuliinisella kirjaimella *jod*. Kabbalistien mukaan *hee* ja *jod* vastaavat *yonia* ja *phallost*, ja kirjainten ideogrammaattisista merkityksistä nimen loppuosa *hee-vav-he* (*hvh*) voidaankin lukea *aukko-koukku-aukko*. Näin vanha tulkintatraditio näyttäisi vastaavan luonnon biologisia tosiasioita.

Ihmisen kaksisukuinen alkumuoto näkyy luonnollisesti myös ihmisalkion kohdunsisäisessä kehityksessä; aluksi sukupuolettomaan alkioon muodostuu ensin ruskuaispussi joka alkaa kehittyä munasarjoiksi ja sikiöstä tulee naaras ellei jonkin välittäjäaineen antama impulssi muuta kehityksen suunta, jolloin munasarja alkaakin muuttua kiveksiksi ja tulemana on urospuolinen jälkeläinen. Tai jokin uroksen ja naaraan väliltä, sillä luonto tuottaa myös hermafrodiitteja⁹ eli molemmat sukupuolitunnukset omaavia yksilöitä.

Ihmisen sukupuolinen orientoituminen ei näyttäisi siis ainakaan kaikin osin olevan hänen oman tahdonvaltansa määrättävissä.

Toista luomiskertomusta kutsutaan *jahvistiseksi*, koska siinä luovana jumaluutena on yhdysnimi *jehvah-elohjim*, suomeksi muodossa *Herra Jumala*. Käänös *Herra* johtuu tunnetusti varsinaista herra-sanaa tarkoittavan *adonai* 'n vokaaleista, joiden avulla tetragrammaton on vokalisoitu. Nelikirjaimen varmaa ääntämystä ei siitä huolimatta tunneta, koska nimeä ei saanut milloinkaan lausua ääneen. Sana esiintyy yksinään vasta 1 Ms 4:1:ssä, missä *elämän äiti*, siis Eeva, kutsuu yllättäen saamaansa ensimmäistä lasta paitsi *mieheksi*, *ish*, myös *Herraksi*; *jvh*:

---

⁹ Hermafrodiitit ovat vääjäämätön todiste sukupuolisen poikkeavuuden synnynnäisyydestä. Hermafrodiitti edustaa yhdenlaisen poikkeavuuden ääripäätä, on helppo ajatella, että muut samansuuntaiset poikkeamat edustavat vain saman tai lähes saman synnynnäisen alkusyyn eriasteisia seurauksia.

"וְהָאָדָם יָדָה אֶת צִוְיָהּ אֶתְּוֹתָהּ וְתִלְדָּתָה אֶת בֵּן וְתִתְּנָהּ בְּנִיתִי אִים אֶת יְהוָה"

Kohdan tulkitsee myös uusin käännösversio väärin: *"Mies yhtyi vaimoonsa Eevaan, ja Eeva tuli raskaaksi ja synnytti Kainin. Eeva sanoi: Minä olen Herran avulla (?) saanut poikalapsen."* Käännös ei ole lainkaan uskottava. Adam ei ensinnäkään alkutekstissä *yhdy vaimoonsa* vaan hän *tuntee naisensa ja* toiseksi alkutekstin kaikki kolme **נת-**prepositiota viittaavat *akkusatiiviin*; käännöksen *Herran avulla* edellyttämä *et* (kanssa) vokalisoidaan *sere'n* mukaan, kun taas alkutekstissä on kolmasti preposition *et* yhteydessä *gamas*-vokalisointi, joka palvelee tässä *akkusatiivia!*

Virheellinen käännös nousee siitä teologisesta ennakoasenteesta, että nimitys *jvh* aina ja kaikkialla ilman muuta tarkoittaa korkeinta Jumalaa tai Luojaa.

Näin ei välttämättä ole!

Kabbalistisen lukutavan mukaan prepositio *et* voidaan näet lukea myös sen erillisten kirjainten *alef* ja *tav* aakkosellisen sijainti huomioiden sanonnaksi *"alusta loppuun eli kokonaan"*. Näin siis adam tuntee *kokonaan* naisensa, saa *alusta loppuun* Kainin, joka on *kokonaan* mies eli *kokonaan jvh*. Tällöin tämä nelikirjain *jvh* ilmentää nimeen sisältyvine *jod* ja *hee* kirjaimineen ihmisen kehittymistä *siitoksen (jod)* ja *synnytyksen (hee)*¹⁰ kautta lisääntyväksi olennoiksi. Erityisesti syntyy nyt *mies*, jonka sekä yleisnimessä *ajsh* että erisnimessä *Kajn* on mukana kirjain *jod* pienenä *keihäänä* eli hänen miehisyytensä tunnuksena.

Kun *Jod* on myös *jvh*:n ensimmäinen kirjain, ja kun loppuosa *hvh* vastaa myös verbiä *tulla joksikin*, voimme ymmärtää, että ihmisen lapsi on tässä tullut *alusta loppuun oikeaksi* eli kokonaiseksi mieheksi, *keihään mieheksi* eli *Kajniksi*. (*kaan:saada, jod:"keihäs"*)

Vaikka emme lukisikaan prepositiota *et* edellä kuvatun kaltaisesti, antaa sen akkusatiivinen merkitys *jvh:n* edessä siltikin mahdollisuuden edellä esitettyyn tulkintaan. Mutta tulkinnan oikeuttaa kaiken edellä sanotun lisäksi *jvh:n* esiintyminen samaisen luvun (IMs.4:26) lopussa heti käsitteen *enosh* jälkeen. *Set* saa nimittäin pojan nimeltä *Enosh (ihminen)*, jonka jälkeen tämä ihminen alkaa nykykääntäjän mielestä *"nimeltä kutsuen rukoilla avuksi Herraa"*! (*jvh:ta!*) Käännös teologisoinee tässäkin; ihmisen rukouselämä töksähtää -kontekstille väkivaltaa tehden- yht'äkkiä keskelle alkuihmisen sukutaulua? Asiayhteys huomioiden mielekkäämpi käännös olisikin mielestäni mahdollisimman tekstiuskollinen muoto:

"Tuolloin alkoivat kutsua (itseään?) nimessä jvh.."

Näin tetragrammaton eräässä etymologisessa ja traditionaalisessa merkityksessään tuntuisi viittaavan paitsi Jumalaa myös ihmiseen. Tässä mielessä on mielenkiintoista myös havaita, että kun laskemme adamin sukutalussa (1 Ms. 5) ihmisen lisääntymisiät yhteen, saamme yhdeksän polven jälkeen ennen *Noaa* alkaen *Adamin* iästä *130* ja päättyen Lemekin ikään *182* vuosien summaksi luvun *1056*. Luku ei liene sattumalta

¹⁰ Heprean kirjaimen *Jod* eli ך nimi on *käsi* mutta se kuvaa myös erektiossa olevaa phallostta, mihin sen ideogrammaattinen kuvakin ylöspäin kohoavine sakaroineen viittaa. Vastaavasti heprean kirjaimen *Hee* eli ך nimi on kuvaavasti *aukko* ja sen ideogrammi (piirros) kuvaa naisen vatsanpohjaa ja jalkoja. Vrt. esim. sanoja Haara, Hius, Hår, Hear jne.

sama kuin nelikirjaimen םׁׂ׃ ääntyvien kirjainten םׁׂ perättäiset lukuarvot 10 , 5 ja 6. (*Gematrian* mukaan)¹¹

Lienee myös merkityksellistä, että *jvhv* esiintyy näissä yhteyksissä ilman *elohim'a*.

Myöhemmissä Raamatun teksteissä *jvhv* esiintyy lukemattomia kertoja ja adamia korkeampaa olentoa tarkoittaen nousee viimein Juudan *heimojumalaksi*. (5 Ms. 32:8). Mutta *Korkein Jumala (el eljon)* hän ei ainakaan kabbalistisen raamatunlukutavan mukaan ole.

Geenit kertovat

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on ollut antaa "*oppitradition turvalliselta varjelulta*" välttyneen heprealaiseen perimätietoon tutustuneen maallikon näkemys soveltamastaan rabbiinisesta tulkinnasta Raamatun luomiskertomusten sisältöihin ja käsitteisiin. Kysymyksessä on tietysti monien tulkintojen summa, jonka taustana oleva epäortodoksinen paradigma on tietenkin mahdoton perinteiseltä kristilliseltä kannalta katsoen. Mutta näkökulma ei pyrikään olemaan kristillinen eikä välttämättä edes erityisen teologinen. Lukutapa on yksi monien mahdollisten joukosta, ja lienee itsessään riittävän mielenkiintoinen olipa sen verifioitavuuden taso mikä hyvänsä. Kun luomiskertomus kuten koko ns. Vanha testamenttikin on alkujaan kirjoitettu pelkin konsonantein ja joidenkin traditioiden mukaan jopa ilman sana- ja lausevälejä, ja kun vokalisointi on vielä tapahtunut vasta noin 2000 vuotta oletetusti vanhimpien tekstiosien jälkeen, on selvää, että täysin varmaa Raamatun alkutekstien lukutapaa ei tunne enää kukaan, tuskin edes heprealaiset itse. Tekstien merkitysten, tarkoitusten ja pyrkimysten koko kontekstiä on mahdoton enää täysin vedenpitävästi tavoittaa. Vaikeutta lisäävät vielä sadat ns. kerranlausutut käsitteet, joiden merkitykset eivät aukene edes ulkopuolisten tekstien avulla.

Kun käännösmahdollisuuksia vokalisoiduissakin editioissa - muista puhumattakaan - on sangen useita, vetoaminen siihen, mitä nimenomaista Raamattu milloin minkäkin kiistakysymyksen suhteen sanoo tai tarkoittaa, on mieletöntä. Tarkoituksettoman kunnian Pyhän kirjan tarkoituksista saavatkin sangen usein kääntäjät. Eivät alkutekstin laatijat.

Tällaista vetoamista Raamattuun varsinkin ns. seurakuntateologisella tasolla valitettavan usein kuitenkin tapahtuu. Kun jotkut vaativat jopa Suomen lainsäädäntöä laadittavaksi Raamatun "totuuksien" pohjalta, he itseasiassa vaativat, että lainsäädäntömme tulisi osin pohjautua - teologisiin käännöstulkintoihin! Historiassa on enemmän kuin tarpeeksi esimerkkejä tämänkaltaisen lainsäädännön toimivuudesta. Lait ovat usein olleet niinkuin ne luetaan ja raamatut niinkuin ne kulloisessakin ajassa tulkitaan. Raamatun käännöksissä kuuluu isännän ääni. Isäntä ei aina ole vain Jumala vaan usein myös ne kirkot, joiden tilaustöitä käännökset ovat. Ne ovat siten erilaisten kristillisten silmälasien läpi nähtyjä ja kertonevat yhtä paljon kirkkojen myöhäsyntyisistä opeista kuin alkutekstien aidoista sisällöistä.

Mitä tulee vielä ihmistä koskeviin luomiskertomuksiin, on huomattava, että vaikka niissä luomisen *lopputuloksina* kerrotaan miehistä ja naisista, ei siitä seuraa, että

---

¹¹*Gematria* perustuu siihen tosiasiaan, että *heprean*, *kreikan* ja *latinan* kielissä myös numerot ilmaistaan kirjaimin. Antiikissa tätä kielen ominaisuutta hyödynnettiin paitsi opillisissa tarkoituksissa myös erilaisten salakirjoitusten laatimisessa.

sukupuolet olisivat erillisyydessäänkään *ehjiä* tai *täydellisiä*. Miehiä ja naisia ovat vaikkapa useimmat ns. sukupuolisesti poikkeavatkin. Myös kristinuskon keskeisin hahmo tunsi ihmisiä, jotka olivat "*syntymästään asti avioliittoon kelpaamattomia*." Lausuman perusteella ainakaan kaikki ihmiset eivät voineet-laaduttaa sukupuolisuuttaan aina tahdonvaltaisesti.

Toiseksi luomiskertomuksessa ei suinkaan, niin kuin yleensä pidetään itsestään selviönä, aseteta mitään nykyisessä mielessä miehen ja naisen välistä juridista avioliittoa. Luomiskertomuksessahan adamin "avuksi" koetellaan ensin eläimiä ja kun nämä eivät adamille sovi, muovataan miehen avuksi nainen. Kertomuksessa on koko konteksti huomioiden selvästi kysymys vain siitä, että kunkin lajin tulee pariutua oman lajinsa kanssa. Tätä tarkoittanee toteamus, ettei eläimestä ollut apua adamille, sillä muissa asioissa eläimistä on toki aina ollut ihmisille apua. Heparan varsinaisesti aviovaimoa tarkoittava sana ilmestyykin teksteihin paljon myöhemmin. Tämä sana on 1.Ms. 20 jakeen 3. käsite בילה

"Mutta Jumala tuli Abimelekin tykö yöllä unessa ja sanoi hänelle:
 'Katso, sinun on kuoltava sen vaimon tähden, jonka olet ottanut, sillä hän on toisen miehen aviovaimo'." ¹²

Luomiskertomus on pohjaltaan evoluutiobiologinen. Ihminen on kehittynyt androgyynistä alkumuodosta, mutta muutosta ovat vauhdittaneet *elohimit* - mitä nämä sitten ovat olleetkaan -, jotka ovat puuttuneet adamin perimään. Genesis sisältääkin tietoja dna'n ¹³ rakenteesta, ihmisen kromosomeista ja jopa aineen hienorakenteista. Kertomuksen Jumalaksi käännetyt käsitteet eivät välttämättä kuvaa lainkaan persoonallista Jumalaa tai jumalia vaan universumissa vaikuttavia elämän syntymiseksi ja ylläpitämiseksi välttämättömiä vuorovaikutteisia voimia. Niinpä sanan elohjim sananmukainen käännöskin on yksinkertaisesti "elävä voima" ja sanassa Herra eli Jhvh on neljä kirjainta kuten universumissa on neljä voimaa.

---

¹² Kohdassa *beula* on monikossa, joten oikea käänнос kuuluisi: toisen miehen aviovaimoja. Kääntäjä kääntää yksikköön halutessaan välttää mielikuvaa siitä, että Abrahamilla olisi Saaran lisäksi ollut jo tuolloin muita aviovaimoja!

¹³ *Eevaksi* käännetty sana *Chavah* muodostuu gematrisesti alkumuodossaan *havah* numeroista 565, numerot vastaavat Dna'n atomirenkaiden atomilukua kullakin tämän kaksoiskierteen "askelmalla". Sanojen *adam* ja *chavah* summa on 45+19 eli 64, luku vastaa Dna'n mahdollistamien proteiiniketjujen määrää. Vastaluku 46 ilmaisee ihmisen kromosomien määrän. Puolet tästä on 23, joka heprealaisittain luettuna on 32, joka vastaa sanaa *lab* eli sydän. 32 on myös kabbalistisen *elämän puun* luku: *elohjim* esiintyy Genesisin 1. luvussa 22 kertaa ja *käsite Jumala sanoi* 10 kertaa! Ihmisen selkäytimessä on 31 hermosäiettä, joten itse ydin mukaan lukien saadaan selkäydinhermoston luvuksi 32. Ihmisen suussa on myös 32 hammasta kummassakin leukaluussa. Heparalaisten viisaiden mukaan Korkein suunnitteli koko maailmankaikkeuden tämän luvun 32 mukaan, Siksi Vanha testamentti myös alkaa kirjaimelle *beth* eli 2 ja päättyy kirjaimen *lamed* eli 30!

Raamatun luomiskertomukset eivät näytä asettavan esteitä edellä esitettyjen tutkimustuloksien mahdollistamille johtopäätöksille.

Tampereella 2005
Seppo Heinola
Härmälänpuisto 22 b 2
33900 Tampere

Lähteinä käytetty mm:

*Hebrew-English Bible 63DI UBS-EPF 1997,
Gesenius, Hebrew-Chaldee Lexicon to the Old
Testament, The Kabbalah Unveiled, S.L.
MacGregor,
Der Sohar Ernst Muller, Dusseldorf 1982,
Septuaginta, Stuttgart 1979
Tie hämmennyksestä sitoutumiseen, Pirjo
Latokangas 1994*

Lainausten kursivoinnit ja alleviivaukset kirjoittajan.

